

การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI ของ
จีน: กรณีศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต¹
基于中国 CNKI 数据库研究关于“泰国学”方面的学位
论文：以硕士与博士学位论文为个案研究
A Survey on Thai Studies Knowledge in CNKI
Database: A Case Study of Chinese Master's Degree
and PhD Theses

สุรสิทธิ์ อมรวนิชศักดิ์²

บทคัดย่อ: งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาจากฐานข้อมูล CNKI ของจีน โดยกำหนดกรอบศึกษาเฉพาะงานวิทยานิพนธ์ทั้งในระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตเท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวันเข้าถึงข้อมูลคือ วันที่ 5 ตุลาคม 2012 ผลจากการศึกษาพบว่า มีวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสิ้น 447 รายการ แบ่งเป็นระดับดุษฎีบัณฑิต 26 รายการ และระดับมหาบัณฑิตอีก 421 รายการ โดยวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 ระดับที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ สามารถแยกเนื้อหาได้เป็น 16 กลุ่มสาระ ที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาต่างๆ รวม

¹ บทความนี้เป็นบทความที่ได้จากงานวิจัยเรื่อง “การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI ของจีน: กรณีศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีงบประมาณ 2555

² ดร.สุรสิทธิ์ อมรวนิชศักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
黄汉坤博士，泰国法政大学人文学院中文系助教授
Surasit Amornwanitsak, Ph.D., Assistant Professor, Department of Chinese, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

69 สาขาวิชา ใน 68 มหาวิทยาลัย ซึ่งข้อมูลวิทยานิพนธ์เหล่านี้เริ่มเข้าฐานตั้งแต่ปี 2000 จนถึงปัจจุบัน (5 ตุลาคม 2012) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า การศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในจีนมีแนวโน้มสูงขึ้น

คำสำคัญ: ไทยศึกษา; ประเทศไทย; วิทยานิพนธ์; CNKI

摘要: 本文以 2012 年 10 月 5 日基于中国 CNKI 数据库搜索并研究关于“泰国学”方面的硕士与博士学位论文。据研究表明, 关于“泰国学”研究方面的中国学位论文一共有 447 篇, 分为博士学位论文 26 篇, 硕士学位论文 421 篇。这些学位论文来自 68 个高校, 69 个专业学位论文, 自 2000 年起始入 CNKI 数据库至今(2012 年 10 月 5 日)。如按照其内容来分的话, 可多达 16 种/方面内容。另外, 研究者预计今后中国的“泰国学”研究方面的学位论文数量还会提升。

关键词: 泰国学; 泰国; 论文; CNKI

Abstract: This study intends to survey on Thai studies knowledge in CNKI database by focusing on Chinese Master's degree and PhD theses. The last accessed date is October 5th, 2012. The study reveals the total number of focused group which are 447 theses on Thai studies, including 421 Master's degree theses and 26 PhD theses. Those theses which are from 68 universities can be classified into 16 contents and 69 academic majors. These data were inserted to CNKI database from the year of 2000 until now (October 5th, 2012). Furthermore, this study also shows that the Thai studies trend in China will be increased by several factors.

Keywords: Thai studies; Thailand; theses; CNKI

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ช่วงระยะเวลาหลายปีมานี้ การศึกษาด้านภาษาจีนและจีนศึกษาในประเทศไทยมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง และต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จาก ตำรา บทความ และงานวิจัยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นหลายเท่าตัวเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาก่อนที่ประเทศไทยกับจีนยังไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูต ซึ่งก็คือในปี 1975 ขณะเดียวกันการศึกษาด้านไทยศึกษา หรือการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับประเทศไทยในมิติต่างๆ ในจีนก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทั้งยังมีความหลากหลายในเนื้อหาอีกด้วย จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าม้งงานวิจัยด้านภาษา วรรณกรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

การเข้าถึงเอกสาร ตำรา ข้อมูลงานวิจัยด้านต่างๆ ในประเทศจีนนั้น นอกจากหนังสือ และเอกสารที่กระจายอยู่ตามหอสมุดต่างๆ แล้วนั้น แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถเข้าถึงข้อมูลองค์ความรู้ได้เช่นกัน โดยเฉพาะเว็บไซต์ China National Knowledge Infrastructure ที่ชาวจีนรู้จักกันในชื่อเรียกภาษาจีนกลางว่า “จงกั๋วจื่อหวัง” (中国知网) หรือเรียกแบบย่อว่า CNKI (ต่อไปนี้จะใช้เรียกแบบย่อว่า CNKI ตลอดงานวิจัย) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่นักวิชาการชาวจีน หรือแม้แต่นักวิชาการจากทั่วทุกมุมโลกเลือกใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลวิชาการที่เขียนเป็นภาษาจีน

CNKI ก่อตั้งจากแนวคิดของธนาคารโลกที่เสนอต่อจีนในปี 1998 จุดประสงค์หลักของโครงการนี้คือ เพื่อกระจายข้อมูลความรู้สู่สาธารณะโดยผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีมหาวิทยาลัยชิงหว่า (Tsinghua University) และบริษัทชิงหว่าถงฟิง (清华同方) เป็นผู้ริเริ่ม CNKI ได้ก่อตั้งอย่างเป็นทางการในเดือนมิถุนายน ปี 1999 โดยได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากทุกภาคส่วน เช่น พรรคคอมมิวนิสต์จีน ผู้นำรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ กรมประชาสัมพันธ์กลาง กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักข่าวและสิ่งพิมพ์แห่งชาติ กรมบริหารลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและวางแผนแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการวางแผนในชุมชนแห่งชาติ ฯลฯ องค์กรทั้งหมดทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด โดยมีมหาวิทยาลัยชิงหว่าเป็นแกนหลัก

CNKI มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความต่อเนื่องอีกด้วย ปัจจุบันห้องสมุด CNKI ดิจิตอลกลายเป็นห้องสมุดดิจิตอลที่รวบรวมเนื้อหาหลากหลายและหลากหลาย มีปริมาณข้อมูลวิชาการที่ถูกจัดเก็บที่ใหญ่ที่สุดในประเทศจีน ผู้วิจัยพบว่ายังมีข้อมูลด้านไทยศึกษาเป็นจำนวนมากที่ถูกจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูล CNKI ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาเพื่อให้เข้าใจในมิติความสนใจด้านไทยศึกษามากขึ้น

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเฉพาะหัวข้อวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตด้านไทยศึกษาที่เผยแพร่ในจีนที่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูล CNKI เท่านั้น เนื่องจากฐานข้อมูล CNKI เป็นฐานข้อมูลที่มีการจัดเก็บงานวิชาการด้านวิทยานิพนธ์ทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่สมบูรณ์ที่สุดในจีน

การสำรวจองค์ความรู้ถือเป็นการศึกษาที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการสำรวจองค์ความรู้นั้นเป็นเสมือนการวางทิศทางการศึกษาในศาสตร์สาขานั้นๆ ได้อย่างถูกต้องและไม่ซ้ำซ้อน รวมถึงสิ้นเปลืองในด้านงบประมาณอีกด้วย

จีนเป็นประเทศที่มีความตื่นตัวด้านการศึกษามาช้านาน อย่างจะเห็นได้จากมีมหาวิทยาลัยที่เก่าแก่กว่า 100 ปีหลายแห่ง และปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยที่เปิดทำการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีมากกว่า 701 แห่ง (ในปี 2005)¹ มหาวิทยาลัยในประเทศจีน เปิดสอนในศาสตร์แขนงต่างๆ ครอบคลุมเนื้อหาวิชาการแทบทุกด้าน และที่สำคัญก็คือมีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทย หรือไทยศึกษาด้วย ทั้งนี้คงเพราะไทย-จีน มีความสัมพันธ์อันดีมาช้านาน นักวิชาการทั้งสองชาติได้มีโอกาสดูแลเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนความร่วมมือและช่วยกันสร้างผลงานด้านไทยศึกษาจนเป็นที่ประจักษ์ในวงวิชาการ จึงมีงานวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตออกสู่วงวิชาการในประเทศจีนเป็นจำนวนมาก

¹ 张烨《中国高等教育发展路径研究》第 114 页，北京：人民出版社 2012 年版。

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาจากฐานข้อมูล CNKI นี้จะให้นักวิชาการไทยทราบถึงข้อมูลวิชาการด้านไทยศึกษาในจีนได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ต้องไม่ลืมว่า การสำรวจองค์ความรู้เป็นงานพื้นฐานที่ทำให้เข้าใจถึงมุมมองของประเทศนั้นได้ อันเปรียบเหมือน “การรู้เขารู้เรา” ที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างทั้งสองประเทศ

การศึกษาเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจเอกสารการศึกษาว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจองค์ความรู้จากฐานข้อมูลที่เป็นภาษาจีนพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยหรือเอกสารใดที่เหมือนกับหัวข้องานวิจัยที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษาในครั้งนี้ มีเพียงโครงการวิจัยที่ใกล้เคียงกัน 1 รายการ คือ “การสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย-จีน ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ” ของ ศิริเพ็ชร ทฤษฎาวดี (พ.ศ.2547)¹

งานวิจัยดังกล่าวเป็นเพียงการสำรวจเบื้องต้น มีการกำหนดขอบเขตการศึกษาพื้นที่ศึกษาเฉพาะกรุงปักกิ่งและนครคุนหมิงในจีน โดยข้อมูลที่ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ข้อมูลในส่วนของจีนและข้อมูลในส่วนของไทย โดยส่วนของจีนแบ่งเป็น 4 หน่วยงานที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1.หน่วยงานราชการ 2. หน่วยงานไม่สังกัดราชการ 3. สื่อมวลชน 4.สถาบันการศึกษา ในส่วนของฝ่ายไทยแบ่งออกเป็น 4 หน่วยงานเช่นกัน คือ 1. หน่วยงานราชการ 2.สื่อมวลชน 3.สถาบันการศึกษา และ 4.หน่วยงานเอกชน

งานวิจัยดังกล่าวได้แนะนำหน่วยงานต่างๆ ที่มีข้อมูลความสัมพันธ์ไทย-จีน ในมิติการเมืองและเศรษฐกิจเป็นสำคัญ นอกจากนั้นแล้วยังได้แนะนำรายชื่อหนังสือ เอกสาร บทความ ที่ศูนย์วิจัยของสถาบันวิจัยในจีนที่อยู่ใน 2 เมืองที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้เก็บรวบรวมไว้ในคลังข้อมูลของแต่ละสถาบัน หากแต่งานวิจัยดังกล่าวยังไม่ได้ตอบโจทย์วิจัยที่ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากกรวิจัยเรื่อง “การสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์

¹ ศิริเพ็ชร ทฤษฎาวดี, การสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย-จีน ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ, (กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547).

ไทย-จีน ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ” มุ่งศึกษาเฉพาะข้อมูลด้านความความสัมพันธ์ไทย-จีน ในมิติการเมืองและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในมิติที่หลากหลาย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับไทยในประเทศจีน หรือความสนใจเรื่องไทยของคนจีนในแง่มุมต่างๆ ให้สมบูรณ์เท่าที่จะทำได้ ภายใต้เงื่อนไขเรื่องเวลาและปัจจัยอื่นๆ นอกจากนั้นแล้วฐานข้อมูลที่ใช้ในการสำรวจก็ต่างกัน ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาอย่างยืดหยุ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI ของจีน
2. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศจีน

ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้สำรวจข้อมูลองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาที่ปรากฏในฐานข้อมูล CNKI ของจีน โดยศึกษาเฉพาะข้อมูลวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตที่เป็นภาษาจีน โดยกำหนดวันเข้าถึงข้อมูล คือ วันที่ 5 ตุลาคม 2012

สมมติฐานการวิจัย

1. งานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับไทยศึกษาในจีนมีความหลากหลายในแง่เนื้อหาวิชา
2. การที่จีนเปิดประเทศและการที่คนไทยไปเรียนที่จีนส่งผลให้งานวิชาการด้านไทยศึกษาในจีนเพิ่มมากขึ้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. “ไทยศึกษา” ในที่นี้หมายถึง งานวิชาการที่เกี่ยวกับไทยในมิติต่างๆ หรือ งานวิชาการด้านอื่นๆ แต่อยู่ในบริบทภาษา เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ สังคมและศิลปวัฒนธรรมไทย เป็นต้น

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

2. ชื่อมหาวิทยาลัยจีนที่ปรากฏในงานวิจัยชิ้นนี้ใช้ชื่อเรียกตามภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัยนั้นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน

3. การถอดเสียงของงานวิจัยชิ้นนี้ใช้เกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทยที่ทางสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด¹ ทั้งนี้คำจีนที่คนไทยรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี ยังคงถอดเสียงตามเดิม เช่น ปักกิ่ง กวางตุ้ง เซี่ยงไฮ้ เป็นต้น

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากวิทยานิพนธ์ที่รวบรวมไว้ในฐานข้อมูล CNKI ของจีน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

งานวิจัยฉบับนี้จะทำให้เข้าใจเกี่ยวกับทิศทางการศึกษาด้านไทยศึกษาในจีนจากอดีตสู่ปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยด้านไทยศึกษาต่อไป นอกจากนี้แล้วทางภาควิชาภาษาจีน รวมถึงภาควิชาภาษาไทย หรือแม้แต่ผู้ที่สนใจด้านไทยศึกษาและจีนศึกษายังสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทางด้านการวิจัยได้อีกด้วย

ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. ฐานข้อมูล CNKI เป็นฐานข้อมูลที่ใช้ภาษาจีนในการเผยแพร่เป็นหลัก ดังนั้นผู้วิจัยต้องเป็นผู้รู้ภาษาจีนจึงจะเข้าถึงข้อมูลได้
2. ข้อมูลที่ปรากฏในฐาน CNKI บางเรื่อง มีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

¹ คณะอนุกรรมการพิจารณาเกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนเป็นภาษาไทย, เกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543).

ประวัติความเป็นมาของ CNKI

จงกั๋วจื่อหวัง (中国知网: China National Knowledge Infrastructure) ชื่อย่อภาษาอังกฤษ CNKI เป็นฐานข้อมูลองค์ความรู้แห่งชาติของจีน แนวความคิดนี้เป็นแนวคิดที่ธนาคารโลกได้นำเสนอไว้เมื่อปี 1998 โครงการ CNKI เป็นโครงการระบบสารสนเทศที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเผยแพร่แบ่งปันข้อมูลข่าวสารและเพิ่มคุณค่าการนำข้อมูลไปใช้จริงในสังคม เริ่มคิดค้นและพัฒนาโดยมหาวิทยาลัยชิงหว่าและบริษัทชิงหว่าถงฟิง เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนมิถุนายน ปี 1999 โดยบริษัทผู้ดูแลโครงการนี้ คือ บริษัท ถงฟิงจื่อหวัง (ปักกิ่ง) เทคโนโลยี จำกัด (同方知网(北京)技术有限公司) ด้วยเหตุนี้ CNKI จึงเรียกได้อีกชื่อหนึ่งว่า ถงฟิงจื่อหวัง (同方知网)

จงกั๋วจื่อหวัง (CNKI) ได้พยายามพัฒนาระบบเป็นเวลาหลายปี โดยเลือกใช้เทคโนโลยีห้องสมุดดิจิทัลที่คิดค้นขึ้นมาเองในการจัดเก็บข้อมูล เอกสารต่างๆ ที่ทางโครงการได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้แต่แรกเริ่ม และไม่หยุดที่จะพัฒนาระบบสืบค้นให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้เอง ระบบการจัดเก็บข้อมูลของ CNKI จึงเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

“ฐานข้อมูล CNKI” (中国知识资源总库) มีการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ที่ครบถ้วนที่สุดและมีประสิทธิภาพที่สุดของจีนหรือของโลกก็ได้ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลทางวิชาการต่างๆ เข้าไว้ในฐาน เช่น วารสารจีน วิทยานิพนธ์ดีเด่นระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิต หนังสือพิมพ์สำคัญของจีน บทความวิชาการจากงานสัมมนา สรุปเหตุการณ์สำคัญประจำปี หนังสืออ้างอิงออนไลน์ของจีน เอกสารการศึกษาขั้นพื้นฐานของจีน สื่อการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นต้น ซึ่งมีเอกสารรวมทั้งสิ้นกว่า 52,000,000 รายการ ครอบคลุมองค์ความรู้ด้านต่างๆ อาทิ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การศึกษา ประวัติศาสตร์ วรรณคดี สังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น ปัจจุบันมีผู้ใช้บริการมากกว่า 20 ล้านคน เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการด้านองค์ความรู้ออนไลน์

ที่มีชื่อเสียงระดับโลก¹ ในขณะเดียวกัน CNKI ก็ไม่หยุดนิ่งที่จะพัฒนาระบบฐานข้อมูล และระบบเผยแพร่ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ตให้ทันสมัยอยู่ทุกเมื่อ ด้วยเหตุนี้ ทาง CNKI จึงตัดสินใจก่อตั้งสถาบันวิจัย CNKI ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ที่มีคุณภาพครบทุกสาขาวิชา² จะเห็นได้ว่าฐานข้อมูลใน CNKI ของจีนนั้นเป็นฐานข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นสากลเป็นฐานข้อมูลที่ไม่หยุดนิ่ง และมีความพร้อมในทุกด้านอย่างแท้จริง

ภาพรวมของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI และแนวโน้ม

จากการสืบค้นวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตด้านไทยศึกษาที่ปรากฏอยู่ในฐาน CNKI ของจีนเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2012 พบว่า มีวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านไทยศึกษาทั้งสิ้น 474 รายการ และระดับดุษฎีบัณฑิตอีก 37 รายการ ทั้งนี้เมื่อได้ตรวจสอบความเกี่ยวข้องของวิทยานิพนธ์ทั้ง 511 รายการ ปรากฏว่า มีวิทยานิพนธ์ที่อยู่ขอบข่ายการศึกษาเพียง 447 รายการ แบ่งเป็นระดับดุษฎีบัณฑิต 26 รายการ และระดับมหาบัณฑิต 421 รายการ ซึ่งได้แยกการพิจารณาออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ พิจารณากลุ่มเนื้อหา มหาวิทยาลัย สาขาที่สำเร็จการศึกษา และปีที่สำเร็จการศึกษา

พิจารณาตามกลุ่มเนื้อหา

จากวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตด้านไทยศึกษาที่ปรากฏในฐาน CNKI ในขอบเขตของงานวิจัยชิ้นนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 447 รายการ สามารถแบ่งวิทยานิพนธ์ได้เป็น 16 กลุ่มสาระ ดังนี้ กฎหมาย, การเกษตรและสิ่งแวดล้อม, การท่องเที่ยวและการโรงแรม, การเมือง, การปกครอง และการทหาร, การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ,

¹ <http://www.hudong.com/wiki/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E7%9F%A5%E7%BD%91> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2556)

² http://cnki.net/gycnki/daobao/cnkidaobao31/daobao31_12.htm (เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2556)

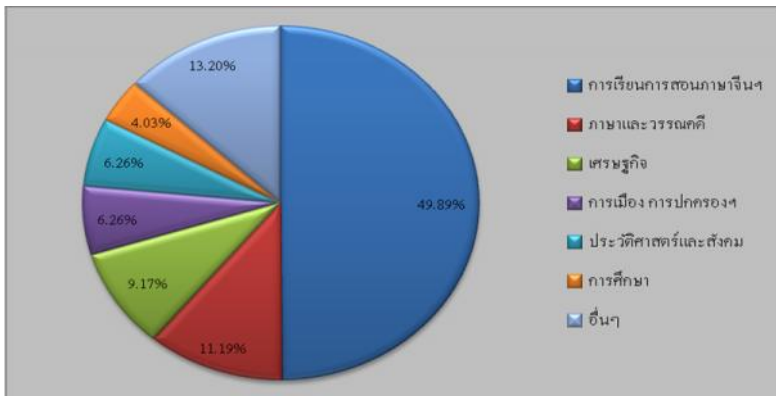
การศึกษา, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, ประวัติศาสตร์และสังคม, ภาษาและวรรณคดี, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, วิทยาศาสตร์สุขภาพ, ศาสนาและปรัชญา, ศิลปวัฒนธรรม, เศรษฐกิจ, สื่อสารมวลชน และอุตสาหกรรม

จากการจำแนกข้างต้น พบว่า *กลุ่มเนื้อหาการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ* เป็นกลุ่มเนื้อหาที่มีผู้ศึกษามากที่สุด จำนวน 223 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 49.89 ตามมาด้วย *กลุ่มเนื้อหาภาษาและวรรณคดี* จำนวน 50 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.19 และ *กลุ่มเนื้อหาเศรษฐกิจ* จำนวน 41 รายการ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.17

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตฯ จำแนกตามกลุ่มเนื้อหา

ลำดับที่	กลุ่มเนื้อหา	ดุษฎีบัณฑิต	มหาบัณฑิต	รวม
1	กฎหมาย	1	2	3
2	การเกษตรและสิ่งแวดล้อม	0	2	2
3	การท่องเที่ยวและการโรงแรม	0	11	11
4	การเมือง การปกครอง และการทหาร	1	27	28
5	การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ	6	217	223
6	การศึกษา	0	18	18
7	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	1	13	14
8	ประวัติศาสตร์และสังคม	5	23	28
9	ภาษาและวรรณคดี	7	43	50
10	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	1	1	2
11	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	1	2	3
12	ศาสนาและปรัชญา	0	2	2
13	ศิลปวัฒนธรรม	1	9	10
14	เศรษฐกิจ	2	39	41
15	สื่อสารมวลชน	0	7	7
16	อุตสาหกรรม	0	5	5
	รวม	26	421	447

แผนภูมิที่ 1 แสดงสัดส่วนของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิต จำแนกตามกลุ่มเนื้อหา

จากแผนภูมิที่ 1 ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า วิทยานิพนธ์ทางด้านภาษาและการเรียนการสอน เป็นกลุ่มที่มีผู้ศึกษามากที่สุด ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของกลุ่มการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีผู้ศึกษามากที่สุด ถึงร้อยละ 49.89 ขณะเดียวกันกลุ่มภาษาและวรรณคดีก็ตามมาอันดับสอง ถึงร้อยละ 11.19 ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้เมื่อรวมกันแล้ว จะคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 61.08 หรือเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตด้านไทยศึกษาบนฐานข้อมูล CNKI ทั้ง 447 เล่ม

ปรากฏการณ์ข้างต้นส่วนหนึ่งอาจเกิดจากในปัจจุบัน กระแสความนิยมในการเรียนภาษาจีนได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้นักศึกษาชาวจีนและชาวต่างชาติ ให้ความสนใจศึกษาวิจัยองค์ความรู้และการเรียนการสอนภาษาจีนมากขึ้น เช่นเดียวกับอาจารย์ระดับอุดมศึกษาของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์สาขาวิชาภาษาจีน ได้หันไปศึกษาต่อในประเทศจีนกันมากขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลจีนเองยังสนับสนุนให้ชาวต่างชาติเข้าไปศึกษาต่อทางด้านภาษาจีนในประเทศจีน ผ่านการให้ทุนการศึกษาทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมากขึ้นทุกปี เช่น ทุนการศึกษารัฐบาลจีน (Chinese Government Scholarship

Program) ทุนการศึกษาสถาบันขงจื้อ (Confucius Institute Scholarship) ทุนการศึกษาขององค์การยูเนสโกร่วมกับรัฐบาลจีน (China/UNESCO-the Great Wall Fellowship) เป็นต้น

เมื่อนักศึกษาชาวไทยที่ไปศึกษาในประเทศจีนต้องเสนอหัวข้องานวิทยานิพนธ์ เพื่อขออนุมัติปริญญา ส่วนใหญ่ก็มักจะเลือกทำในสิ่งที่ตนเองคุ้นเคย หรือมีความชำนาญ โดยมากเลือกทำการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบของสองวัฒนธรรม หรือ การศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับไทย ทั้งนี้งานวิจัยในลักษณะดังกล่าวเป็นผลผลิตของทั้ง 2 ฝ่าย คือฝ่ายอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และฝ่ายนักศึกษา ในส่วนของฝ่ายอาจารย์ที่ปรึกษาที่ทำหน้าที่ดูแลนักศึกษาต่างชาติส่วนใหญ่ก็ต้องการความสดใหม่ของหัวข้องานวิจัย และเปิดพื้นที่งานวิจัยให้ครอบคลุมในหลากหลายศาสตร์ยิ่งขึ้น หรือใช้มุมมอง เอกสารของต่างชาติมาวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่างๆ ซึ่งสามารถสร้างความแปลกให้กับวงการการศึกษาในจีน ส่วนฝ่ายนักศึกษาก็สามารถใช้ความรู้ที่ตนคุ้นเคย และมีความชำนาญมากกว่ามาประกอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเอกสารที่นักศึกษาค้นเคยเหล่านี้มักถูกจัดบันทึกเป็นภาษาแม่ ซึ่งก็ไม่ถือเป็นภาระที่เพิ่มมากขึ้นสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีผลงานวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษามีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้แล้ว ในปัจจุบันยังมีนักศึกษาจีนจำนวนมากที่หันมาสนใจในภาษาและวัฒนธรรมไทยเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ประเมินจากการเปิดหลักสูตรปริญญาโทปริญญาเอกในสาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในประเทศจีนที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นมากกว่าแต่ก่อน ผลจากการสำรวจของ ศาสตราจารย์ เผย์ เสี่ยววู๋ย พบว่าในปี 2008 มีสถาบันการศึกษาในจีนที่เปิดหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยมากกว่า 12 แห่ง¹ ซึ่งการเปิด

¹ 裴晓春《中国的泰学研究》，เอกสารประกอบการบรรยายภายใต้หัวข้อ “ไทยศึกษาในประเทศจีน : ภาพรวม” ในงานประชุมนักวิชาการไทย-จีน เรื่อง “จีนศึกษาในประเทศไทย และไทยศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน” จัดโดย โครงการจีนศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 3-4 กรกฎาคม 2551.

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

การเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในจีนนั้น ย่อมแสดงถึงจำนวนปริมาณขององค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในจีนที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

พิจารณาตามมหาวิทยาลัย

จากการสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI พบว่า มีมหาวิทยาลัยในจีนกว่า 68 แห่ง ที่มีผลงานวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษา โดยมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษามากที่สุด คือ *Jinan University* ในมณฑลกว่างตง มีจำนวนทั้งสิ้น 50 รายการ คิดเป็นร้อยละ 11.19 ตามมาด้วย *Xiamen University* ในมณฑลฝูเจี้ยน จำนวน 31 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.94 และ *Yunnan Normal University* ในมณฑลยูนนาน จำนวน 30 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.71

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมของวิทยานิพนธ์ทั้ง 2 ระดับ พบว่า การศึกษาวิจัยด้านไทยศึกษาระบายอยู่ในหลายมณฑล นคร และเขตปกครองตนเอง เกือบทั่วประเทศจีน นั่นคือ 16 มณฑล ได้แก่ กวางตง กุ้ยโจว จีหลิน เจ้อเจียง เจียงซู ซานซี ซานตง ฝูเจี้ยน ยูนนาน ส่านซี หูเป่ย์ หูหนาน เหลียวหนิง เหอเป่ย์ เหอหนาน และเฮยหลงเจียง อยู่ใน 4 นคร ได้แก่ กรุงปักกิ่ง เทียนจิน เซี่ยงไฮ้ และฉงชิ่ง รวมทั้งอีก 1 เขตปกครองตนเอง ได้แก่ เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตฯ จำแนกตามมหาวิทยาลัยและที่ตั้ง

ลำดับ	ที่ตั้ง	มหาวิทยาลัย	ดุษฎีบัณฑิต	มหาบัณฑิต	รวม
1	กวางตง	Jinan University	0	50	50
2		South China Normal University	0	1	1
3		South China University of Technology	0	5	5
4	กวางสี	Guangxi Normal University	0	23	23
5		Guangxi University	0	8	8
6		Guangxi University of Nationalities	0	21	21
7	กุ้ยโจว	Guizhou Normal University	0	2	2
8	จีหลิน	Jilin University	2	22	24
9		Northeast Normal University	0	1	1
10	เจ้อเจียง	Zhejiang University	2	11	13

11	เจียงซู	Nanjing Normal University	2	4	6
12		Nanjing University	0	1	1
13		Nanjing University of Chinese Medicine	0	1	1
14		Suzhou University	0	2	2
15		Yangzhou University	0	5	5
16	ฉงชิ่ง	Chongqing University	0	14	14
17		Southwest University	1	19	20
18		Southwest University of Political Science and Law	0	1	1
19		Southwestern University of Finance and Economics	0	1	1
20	ซานซี	Shanxi University	0	2	2
21	ซานตง	Ocean University of China	0	1	1
22		Qingdao University	0	2	2
23		Qufu Normal University	0	1	1
24		Shandong Normal University	0	1	1
25		Shandong University	0	14	14
26	เซี่ยงไฮ้	East China Normal University	1	5	6
27		Fudan University	1	3	4
28		Shanghai International Studies University	1	0	1
29		Shanghai Jiaotong University	0	1	1
30		Shanghai Normal University	0	1	1
31		Shanghai Theatre Academy	0	2	2
32		Shanghai University	2	0	2
33	เทียนจิน	Tianjin Normal University	0	4	4
34		Tianjin University	0	1	1
35	ปักกิ่ง	Beijing Jiaotong University	0	1	1
36		Beijing Language and Culture University	2	12	14
37		Peking University	0	1	1
38		Beijing University of Posts and Telecommunications	0	1	1
39		Capital University of Economics and Business	0	2	2
40		China Agricultural University	0	1	1
41		China Foreign Affairs University	0	4	4

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน 2556

42		China University of Geosciences, Beijing	0	1	1
43		Chinese Academy of Agricultural Sciences	1	0	1
44		Chinese Academy of Social Sciences	3	1	4
45		Minzu University of China	2	8	10
46		University of International Business and Economics	0	14	14
47	ฝูเจี้ยน	Fujian Normal University	0	2	2
48		Huaqiao University	0	8	8
49		Xiamen University	3	28	31
50	ยูนนาน	Kunming University of Science and Technology	0	5	5
51		Yunnan Normal University	0	30	30
52		Yunnan University	2	21	23
53		Yunnan University of Nationalities	0	1	1
54	ส่านซี	Northwest University	1	1	2
55		Shaanxi Normal University	0	8	8
56	หูเป่ย์	Central China Normal University	0	1	1
57		Huazhong Agricultural University	0	1	1
58		Huazhong University of Science & Technology	0	8	8
59	หูหนาน	Hunan Normal University	0	2	2
60		Xiangtan University	0	3	3
61	เหลียวหนิง	Dalian University of Foreign Languages	0	1	1
62		Dalian University of Technology	0	4	4
63		Liaoning Normal University	0	1	1
64		Shenyang University of Technology	0	1	1
65	เหอเป่ย์	Hebei Normal University	0	3	3
66	เหอหนาน	Zhengzhou University	0	11	11
67	เฮยหลงเจียง	Harbin Engineering University	0	3	3
68		Heilongjiang University	0	2	2
		รวม	26	421	447

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า มณฑลหรือเขตการปกครองเทียบเท่า ซึ่งมีวิเทศสัมพันธ์ด้านไทยศึกษาปรากฏอยู่นั้น กระจายอยู่ในวงจำกัดเฉพาะภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศไทยเท่านั้น (ยกเว้นมณฑลเจียงซีและมณฑลอานฮุย ซึ่งไม่ปรากฏอยู่เลย) แสดงให้เห็นว่าความนิยม

ในการศึกษาเกี่ยวกับไทย ยังอยู่ในวงจำกัดเฉพาะมณฑลหรือนครทางภาคตะวันออกและภาคกลางของประเทศ ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีความทันสมัย เป็นที่รู้จัก และเดินทางได้สะดวกมากกว่า ทั้งนี้ ยังเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงจำนวนมาก ขณะที่มณฑลทางตอนในของประเทศอย่างมณฑลยูนนาน ก็เป็นอีกหนึ่งมณฑลที่มีผลงานวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาปรากฏอยู่จำนวนมาก ทั้งนี้ ในกรณีนักศึกษาชาวไทย อาจเนื่องจากมณฑลยูนนานมีอาณาเขตติดต่อและเป็นประตูสู่ภูมิภาคอาเซียน ตั้งอยู่ไม่ไกล และมีลักษณะภูมิอากาศที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย จึงอาจส่งผลให้คนไทยไปศึกษาต่อในมณฑลยูนนานมากกว่า นอกจากนี้ ยูนนานยังเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือทางยุทธศาสตร์อาเซียน-จีน ของรัฐบาลจีน ส่งผลให้รัฐบาลจีนสนับสนุนให้มีการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนและประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งมีประเทศไทยรวมอยู่ด้วย

แผนที่ที่ 1 แสดงที่ตั้งการกระจายตัวของมณฑลหรือเขตปกครองเทียบเท่า ที่ปรากฏวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษา

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

อย่างไรก็ตาม ในมณฑลหรือเขตการปกครองเทียบเท่าอื่นๆ ที่ไม่ปรากฏวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษา ในฐาน CNKI ไม่ได้หมายความว่าไม่มีงานศึกษาด้านนี้อยู่เลย แต่อาจเป็นเพราะวิทยานิพนธ์เหล่านั้นไม่ได้ถูกนำเข้าฐานข้อมูล CNKI ก็เป็นไปได้

พิจารณาตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

จากการรวบรวมวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI ทั้ง 447 รายการ พบว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขาต่างๆ มากถึง 69 สาขาวิชา สามารถจำแนกตามสาขาวิชาต่างๆ ได้ ดังตารางที่ 3 โดยสาขาวิชาที่มีผู้สำเร็จการศึกษามากที่สุด ได้แก่ สาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์ เป็นสาขาที่มีผู้สำเร็จการศึกษามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง จำนวน 115 เล่ม หรือคิดเป็นร้อยละ 25.73 ตามมาด้วย สาขาวิชาการศึกษาภาษาจีนในฐานะภาษาสากล จำนวน 100 เล่ม หรือคิดเป็นร้อยละ 22.37 และสาขาวิชาประวัติศาสตร์โลก จำนวน 25 เล่ม หรือคิดเป็นร้อยละ 5.59

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตฯ จำแนกตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา

ที่	สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา	ดุษฎีบัณฑิต	มหาบัณฑิต	รวม
1	กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของจีน	0	1	1
2	กฎหมายระหว่างประเทศ	0	1	1
3	กลุ่มชาติพันธุ์และปัญหาทางชาติพันธุ์	1	1	2
4	การค้าระหว่างประเทศ	0	5	5
5	การจัดการ	0	3	3
6	การจัดการด้านการท่องเที่ยว	0	6	6
7	การจัดการธุรกิจ	0	4	4
8	การจัดการภาครัฐ	0	1	1
9	การเงิน	0	1	1
10	การทูตศึกษา	0	1	1
11	การเมืองระหว่างประเทศ	1	8	9

12	การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ	0	5	5
13	การศึกษาทฤษฎีรัฐศาสตร์	0	4	4
14	การศึกษาแนวคิดมาร์กซ์ในต่างประเทศยุคปัจจุบัน	0	1	1
15	การศึกษาเปรียบเทียบ	1	2	3
16	การศึกษาภาษาจีนในฐานะภาษาสากล	0	100	100
17	การอุดมศึกษา	1	2	3
18	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	0	18	18
19	โครงสร้างระบบคอมพิวเตอร์	1	0	1
20	จุลชีววิทยาทางการเกษตร	1	0	1
21	จิตวิทยาการศึกษาและพัฒนาการ	0	1	1
22	ชาติพันธุ์วิทยา	1	2	3
23	ดนตรีศึกษา	0	1	1
24	ทฤษฎีประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์นิพนธ์	0	1	1
25	เทคโนโลยีการศึกษา	0	1	1
26	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสำรวจโลก	0	1	1
27	แนวคิดมาร์กซ์ตอนนโยบายและแนวคิดทางชาติพันธุ์	0	1	1
28	บริหารธุรกิจ	0	4	4
29	บริหารรัฐกิจ	0	3	3
30	ประวัติศาสตร์จีนยุคใกล้	1	0	1
31	ประวัติศาสตร์เฉพาะหัวข้อ	2	2	4
32	ประวัติศาสตร์ชนกลุ่มน้อยในจีน	0	1	1
33	ประวัติศาสตร์โลก	1	24	25
34	ประวัติศาสตร์โลกเฉพาะพื้นที่	0	3	3
35	ปรัชญาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	0	1	1
36	ภาพยนตร์	0	1	1
37	ภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์	4	111	115
38	ภาษาและวรรณกรรมในทวีปเอเชียและแอฟริกา	0	4	4
39	ภาษาและวรรณคดีไทย	0	1	1
40	ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ	0	2	2

ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

41	ภาษาจีนปัจจุบัน	1	2	3
42	ภาษาต่างประเทศและภาษาศาสตร์ประยุกต์	1	4	5
43	เภสัชกรรมคลินิกทางด้านการแพทย์แผนจีน	0	1	1
44	ระบบการเมืองจีนและต่างชาติ	0	1	1
45	วรรณกรรมจีนสมัยใหม่และร่วมสมัย	1	10	11
46	วรรณกรรมสมัยใหม่และร่วมสมัย	0	1	1
47	วรรณคดีจีนโบราณ	2	1	3
48	วรรณคดีเปรียบเทียบและวรรณคดีโลก	0	1	1
49	วรรณศิลป์	0	4	4
50	วิศวกรรมเครื่องกล	0	1	1
51	วิศวกรรมอุตสาหการ	0	1	1
52	ศิลปะการออกแบบ	0	1	1
53	ศิลปะวิทยุและโทรทัศน์	0	1	1
54	ศึกษาศาสตร์	0	1	1
55	เศรษฐกิจโลก	1	6	7
56	เศรษฐศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ	0	13	13
57	เศรษฐศาสตร์การศึกษาและการจัดการ	0	2	2
58	เศรษฐศาสตร์เชิงปริมาณ	0	1	1
59	เศรษฐศาสตร์เทคโนโลยีและการจัดการ	0	1	1
60	เศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนา	1	0	1
61	เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค	0	2	2
62	เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม	0	2	2
63	สังคมศาสตร์	0	2	2
64	สื่อสารมวลชน	0	6	6
65	สุนทรียศาสตร์	0	1	1
66	หลักสูตรและการสอน	0	10	10
67	อักษรศาสตร์ภาษาจีน	2	15	17
68	อาชีพอนามัยและสิ่งแวดล้อม	1	0	1
69	อุปรากรจีนศึกษา	1	1	2
	รวม	26	421	447

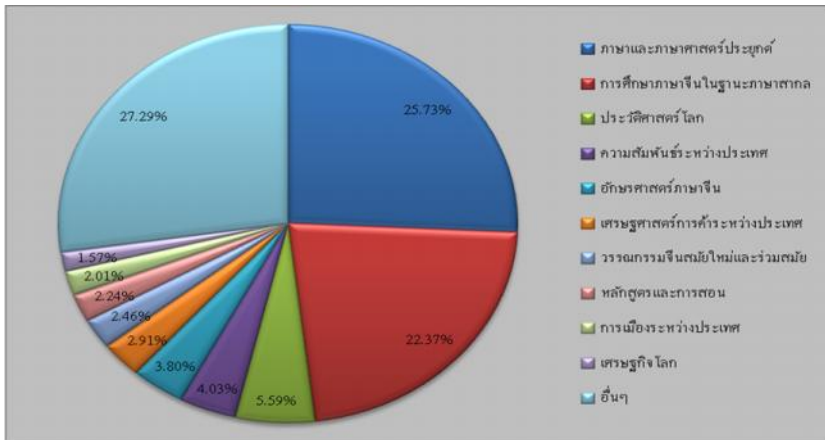
จากแผนภูมิที่ 2 พบว่า สาขาวิชาภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์ และสาขาวิชาการศึกษาภาษาจีนในฐานะภาษาสากล เป็น 2 สาขาวิชาที่มีผู้ศึกษามากที่สุด และแตกต่างจากสาขาอื่นอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับสาขาวิชาประวัติศาสตร์โลกที่มาเป็นอันดับที่ 3 ซึ่งมีเพียง 25 รายการ โดยเมื่อนำจำนวนของทั้ง 2 สาขาวิชามารวมกันแล้ว จะสูงถึง 215 รายการ มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 48.1 หรือเกือบครึ่งหนึ่งของวิทยานิพนธ์ในงานวิจัยครั้งนี้ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาการศึกษาภาษาจีนในฐานะภาษาสากล แม้ว่าจะเพิ่งได้รับการอนุมัติเปิดหลักสูตรจากรัฐบาลจีนเป็นครั้งแรกในปี 2007 ที่มุ่งส่งเสริมการสอนภาษาจีนให้แพร่หลายมากขึ้น¹ แต่ก็มีผู้สำเร็จการศึกษาจากสาขานี้ดังกล่าวเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากสัดส่วนของวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาภาษาจีนในฐานะภาษาสากล ซึ่งสูงกว่าสาขาวิชาอื่นมาก ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการให้ทุนการศึกษาเฉพาะด้านกับชาวต่างชาติ อย่างทุนการศึกษาของสถาบันขงจื้อ ซึ่งช่วยให้สาขานี้ดังกล่าวนับว่ามีผู้เข้าศึกษาเป็นจำนวนมาก

ตราบไคที่ทุนรัฐบาลจีน โดยเฉพาะทุนการศึกษาของสถาบันขงจื้อ ยังกำหนดให้ผู้รับทุนการศึกษาสามารถเข้าศึกษาได้เพียงหนึ่งสาขาวิชาที่กำหนด คือ หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาภาษาจีนในฐานะภาษาสากล ผู้วิจัยเชื่อว่าทิศทางองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในจีนที่เป็นงานวิทยานิพนธ์จะเน้นหนักไปด้านการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นหลัก โดยส่วนใหญ่จะได้รับปริญญาสาขาวิชาภาษาจีนในฐานะภาษาสากล ซึ่งเป็นปริญญาสายวิชาชีพ ใช้ระยะเวลาศึกษาเพียง 2 ปี² ขณะที่สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์ สาขาอักษรศาสตร์ภาษาจีน การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ ฯลฯ ซึ่งเป็นปริญญาสายวิชาการที่เปิดอยู่เดิม มีระยะเวลาเรียนทั้งสิ้น 3 ปี

¹ http://www.hanban.org/teachers/node_9730.htm (เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2556)

² 研究生专业学位总体设计研究课题组《开创我国专业学位研究生教育发展的新时代：研究生专业学位总体设计研究报告》第 188 页，北京：中国人民大学出版社 2010 年版。
ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

แผนภูมิที่ 2 แสดงสัดส่วนสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาของวิทยานิพนธ์ระดับดุขฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตฯ

พิจารณาตามปีที่สำเร็จการศึกษา

แม้ว่าฐานข้อมูล CNKI เริ่มเปิดให้ใช้บริการเป็นครั้งแรกในปี 1997 และเก็บเอกสารข้อมูลเข้าสู่ฐานย้อนหลังไปถึงปี 1994 แต่วิทยานิพนธ์ทั้งระดับดุขฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตด้านไทยศึกษา เพิ่งจะปรากฏครั้งแรกในปี 2000 ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ ได้เข้าถึงข้อมูลดังกล่าวในวันที่ 5 ตุลาคม 2012 พบว่า มีวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสิ้น 447 รายการ แบ่งเป็นระดับดุขฎีบัณฑิต 26 รายการ และระดับมหาบัณฑิตอีก 421 รายการ ดังตารางที่ 4

อย่างไรก็ดี แม้ว่าผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลถึงวันที่ 5 ตุลาคม 2012 แต่ปรากฏว่าวิทยานิพนธ์เล่มสุดท้ายที่ถูกนำเข้าสู่ฐานข้อมูล CNKI คือ วันที่ 1 มิถุนายน 2012 นั้นหมายความว่า อาจมีวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งแม้ว่าจะได้รับการอนุมัติให้สำเร็จการศึกษาระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน - 5 ตุลาคม 2012 แต่ก็ยังไม่ได้ถูกนำเข้าสู่ฐานข้อมูล CNKI ทำให้ผู้วิจัยไม่พบข้อมูลชุดดังกล่าว

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนวิทยานิพนธ์ระดับดุขฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตฯ จำแนกตามปี
ที่สำเร็จการศึกษา

ปี	ดุขฎีบัณฑิต	มหาบัณฑิต	รวม
ปี 2000	0	5	5
ปี 2001	0	4	4
ปี 2002	1	2	3
ปี 2003	2	5	7
ปี 2004	0	9	9
ปี 2005	2	12	14
ปี 2006	0	27	27
ปี 2007	1	34	35
ปี 2008	2	39	41
ปี 2009	6	51	57
ปี 2010	5	51	56
ปี 2011	5	112	117
ปี 2012 (ถึงตุลาคม)	2	70	72
รวม	26	421	447

ตารางที่ 5 สรุปข้อมูลสำคัญหลังประมวลผลที่ได้จากการสืบค้นวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI

รายการ	ดัชนีบัณฑิต	มหาดบัณฑิต	ภาพรวม
จำนวนวิทยานิพนธ์ที่พบในฐาน CNKI	26 รายการ	421 รายการ	447 รายการ
กลุ่มเนื้อหาวิทยานิพนธ์ (อันดับแรกสุด)	แบ่งออกเป็น 10 กลุ่ม - ภาษาและวรรณคดี	แบ่งออกเป็น 16 กลุ่ม - การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานภาษาต่างประเทศ	แบ่งออกเป็น 16 กลุ่ม - การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานภาษาต่างประเทศ
มหาวิทยาลัย (อันดับแรกสุด)	อยู่ในมหาวิทยาลัย 15 แห่ง - Chinese Academy of Social Sciences และ Xiamen University	อยู่ในมหาวิทยาลัย 65 แห่ง - Jinan University	อยู่ในมหาวิทยาลัย 68 แห่ง - Jinan University
สาขาที่สำเร็จการศึกษา (อันดับแรกสุด)	รวม 20 สาขาวิชา - สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์	รวม 64 สาขาวิชา - สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์	รวม 69 สาขาวิชา - สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์
ปีที่สำเร็จการศึกษา	2002-2012	2000-2012	2000-2012

สรุป

จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นวิทยานิพนธ์ระดับดัชนีบัณฑิตและมหาดบัณฑิตด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2012 พบว่า วิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 447 รายการ แบ่งออกเป็น ระดับดัชนีบัณฑิต 26 รายการ และระดับมหาดบัณฑิต 441 รายการ วิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในมหาวิทยาลัย 68 แห่ง โดยเฉพาะภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศจีน ร้อยละ 49.89 ของวิทยานิพนธ์ทั้งหมด มีหัวข้อวิจัยอยู่ในกลุ่มการเรียนการสอนภาษาจีนในฐานภาษาต่างประเทศ ตามมาด้วยกลุ่มภาษาและวรรณคดี และกลุ่มเศรษฐกิจ ทั้งนี้ สาขาที่มีผู้สำเร็จการศึกษามากที่สุด คือ สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ประยุกต์ ตามมาด้วยสาขาการศึกษาภาษาจีนในฐานภาษาสากล และสาขาประวัติศาสตร์โลก

อย่างไรก็ตาม เราไม่อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า วิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาที่ปรากฏในการทวิจยครั้งนี้ เป็นวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาทั้งหมดในประเทศจีน เนื่องจากอาจจะยังมีวิทยานิพนธ์อีกส่วนหนึ่งที่ไม่ได้ถูกนำเข้าฐาน CNKI ทั้งจากความเห็นชอบของผู้ทำวิทยานิพนธ์เอง รวมถึงข้อกำหนดของมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน และส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะคำค้น (泰国 ที่แปลว่าไทย) ที่ใช้ในการศึกษาค้นยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาด้านไทยศึกษาทั้งหมดที่ถูกรวบรวมไว้ในฐานข้อมูล CNKI ของจีน

นอกจากนี้ เรายังไม่อาจจะระบุได้ว่า ผู้ที่ทำวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาในประเทศจีนนั้น เป็นผู้ศึกษาชาวไทย ชาวจีน หรือชาวต่างชาติ เนื่องจากในวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่ จะปรากฏชื่อผู้แต่งเป็นภาษาจีนแทบทั้งสิ้น เว้นเสียแต่ว่าจะมีการระบุชื่อภาษาอังกฤษ หรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมในวิทยานิพนธ์ว่าเป็นนักศึกษาจากประเทศใด ดังข้อสังเกตของ ศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ มโนมัยวิบูลย์ ที่ได้กล่าวว่า “เวลาเรา search ข้อมูลเข้าไปในจีน บอกไม่ได้ว่าคนไหนเป็นคนไทย เพราะท่านทั้งหลายไปใช้ชื่อจีนหมด ข้อมูลเขาก็ใส่ชื่อจีนให้หมด เท่าที่ search ดู มีปรากฏชื่อไทยอยู่ 2 คน ไม่ทราบว่าเป็นระบบของมหาวิทยาลัย Zhejiang หรือเปล่า อย่างของอาจารย์สุรสิทธิ์ เขาบอกชื่อจีนแล้วก็วงเล็บภาษาอังกฤษให้ อีกคนที่มิงวงเล็บชื่อภาษาอังกฤษให้ ก็ของ ดร.บุรินทร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย”¹

นอกจากปัญหาที่พบข้างต้นแล้ว เรายังพบว่า หัวข้อของวิทยานิพนธ์จำนวนหนึ่งไม่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา อันอาจเกิดจากความสลับซับซ้อนและความยุ่งเหยิงของสาขาวิชาในประเทศจีน รวมถึงความไร้ระเบียบในระบบการให้คำปรึกษาของการทำวิทยานิพนธ์ในประเทศจีนก็เป็นได้ ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในระบบการศึกษาของจีน และอาจกระทบต่อภาพรวมของการศึกษาจีนในระยะยาว

¹ ประพนธ์ มโนมัยวิบูลย์, “พลวัตแห่งภาษา วรรณกรรมและวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย” ใน **หนังสือรวมบทความวิชาการ ถิ่นมนนาจีนศึกษา “พลวัตแห่งภาษา วรรณกรรมและวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย,”** (กรุงเทพฯ : สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2554), หน้า 24.
ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 พุทธศักราช 2556

บรรณานุกรม

- คณะอนุกรรมการพิจารณาเกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนเป็นภาษาไทย. **เกณฑ์การถ่ายทอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิธีไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ประพิน มโนมัยวิบูลย์. “พลวัตแห่งภาษา วรรณกรรมและวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย” ใน **หนังสือรวมบทความวิชาการสัมมนาจีนศึกษา “พลวัตแห่งภาษา วรรณกรรมและวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย”**. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 2554.
- ศิริเพชร ทฤษฏณาวดี. **การสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย-จีน ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.
- 裴晓睿 《中国的泰学研究》，เอกสารประกอบการบรรยายภายใต้หัวข้อ “ไทยศึกษาในประเทศจีน : ภาพรวม” ในงานประชุมนักวิชาการไทย-จีน เรื่อง “จีนศึกษาในประเทศไทย และไทยศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน” จัดโดยโครงการจีนศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา ในพระราชนิพนธ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 3-4 กรกฎาคม 2551.
- 研究生专业学位总体设计研究课题组：《开创我国专业学位研究生教育发展的新时代：研究生专业学位总体设计研究报告》，北京：中国人民大学出版社 2010 年版。
- 张焱：《中国高等教育发展路径研究》，北京：人民出版社 2012 年版。
- http://cnki.net/gycnki/daobao/cnkidaobao31/daobao31_12.htm
(เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2556)

http://www.hanban.org/teachers/node_9730.htm (เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2556)

<http://www.hudong.com/wiki/%E4%B8%AD%E5%9B%BD%E7%9F%A5%E7%BD%91> (เข้าถึงเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2556)